Ihoon tehdään pieni viilto (2–5 mm) tähystyslaitteen käyttöä varten. Toimenpiteessä tarvittavat välineet ohjataan niveleen pienten lisäviiltojen (1–2) kautta.

Sen jälkeen nivel tutkitaan ja kudosten eheys varmistetaan erityisellä koukulla, vaurioitunut kudos poistetaan tai korjataan vastaavilla välineillä. Lopuksi viillot suojataan laastarilla.

Tiettyjä vaivoja hoidetaan yhdistelemällä erilaisia menetelmiä keskenään (tähystysleikkaus + avoleikkaus). Sopiva hoitomenetelmä ja toimenpiteen laajuus määritellään tapauskohtaisesti.

Potilas siirretään leikkauksen jälkeen heräämöön. Useimmat potilaat tarvitsevat vain vähän kivunlievitystä leikkauksen jälkeen, ja sairaalasta pääsee pois yleensä jo samana päivänä.

Ennen kotiinlähtöä potilas saa haavan hoitoa, fysioterapiaa, kivunlievitystä, lääkkeiden käyttöä jne. koskevat ohjeet ja samalla varataan aika seurantatarkastukseen.

MAHDOLLISET HAITTAVAIKUTUKSET

Tähystysleikkauksiin liittyy riskit, joskin haittavaikutukset ovat harvinaisia. Ongelmia ilmenee alle prosentissa (<1 %) kaikista tähystysleikkauksista. Yleisimpiä haittavaikutuksia ovat erilaiset infektiot (tulehdukset), verisuonitulehdukset, poikkeuksellisen runsas turvotus ja hermovauriot tai toimenpidevälineen rikkoontuminen nivelessä. Haittavaikutuksien välttämiseksi potilaan on oltava hyvässä kunnossa ennen leikkausta, ja hoitavalle lääkärille on kerrottava kaikista sairauksista sekä lääkityksestä.

TÄHYSTYSLEIKKAUKSEN EDUT

Tähystysleikkaukset ovat yleensä verrattain kivuttomia, päiväkirurgisia toimenpiteitä. Tämä johtuu toimenpiteen aiheuttamista pienemmistä kudosvaurioista perinteisiin leikkauksiin verrattuna.

Niveltä voidaan käyttää miltei välittömästi leikkauksen jälkeen, ellei hoitava lääkäri toisin määrää.

TOIPUMINEN

Tähystysleikkauksen haavat paranevat ja tikit poistetaan yleensä 10–12 päivän jälkeen.

Haavan voi pestä juoksevalla vedellä kahden päivän kuluttua leikkauksesta. Pesun jälkeen haava on desinfioitava ja suojattava laastarilla.

Huolimatta siitä, että tähystysleikkauksiin liittyy vähemmän kipua ja haavat ovat pienempiä, leikatun nivelen toipuminen vie kuitenkin oman aikansa. Toipumisajan pituus riippuu leikkauksella hoidetusta vaivasta sekä käytetystä leikkausmenetelmästä.

Fysioterapia auttaa varmistamaan asianmukaisen paranemisen ja myös nopeuttaa leikkauksesta toipumista.

Estonia.eu
Positively surprising

WELCOME TO ESTONIA™

European Union
European Regional Development Fund

Investing in your future

Ortopeedia Arstid AS on Viron terveysliikunnan klusterin SportEST kumppani ja alan asiantuntija. SportEST yhteistyöverkosto yhdistää Viron tärkeimmät perus- ja tukipalveluja tarjoavat urheilu- ja liikuntalääketieteen organisaatiot ja yritykset. Lisätietoja klusterista ja terveysliikunnasta löytyy kotisivuilta **www.sportest.eu.**

ORTOPEEDIA ARSTID AS
Paldiski mnt. 68a, 10617 Tallinna, puh: +372 606 7747
orto@ortopeediaarstid.ee, **www.ortopeediaarstid.ee**

SportEST

ORTOPEEDIA ARSTID

ARTROSKOPIA

Artroskopia eli nivelen tähystys tarkoittaa erilaisten nivelvaivojen diagnosointia ja kirurgista hoitoa optisten kameralaitteiden avulla. Sana "artroskopia" on peräisin kreikankielisistä sanoista *arthro* (nivel) ja *skopein* (katsoa). Niinpä artroskopia tarkoittaakin sananmukaisesti "nivelen sisään katsomista".

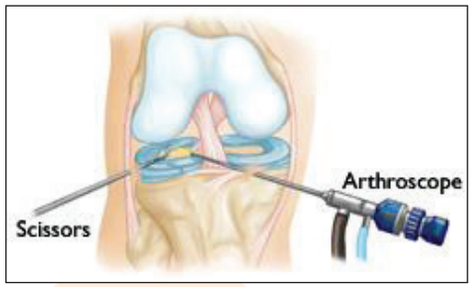

Piirros 1. Artroskoopin syöttäminen nivelen alueeseen

TOIMENPIDE

Tähystysleikkauksissa ortopedi tekee ihoon pieniä (5 mm) viiltoja, joiden kautta niveleen työnnetään paksuudeltaan noin mustekynää vastaava instrumentti. Valo ohjataan valokaapelin kautta tähystyslaitteen optiseen päähän. Tähystyslaite kytketään kameraan, ja sen jälkeen niveltä voidaan tarkastella sisäpuolelta suurelta näytöltä.

Tähystyksen avulla lääkäri näkee esimerkiksi ruston pintojen kunnon, nivelsiteet ja pystyy määrittelemään vamman laajuuden sekä tarvittaessa sulkemaan pois mahdolliset poikkeamat. Tähystysleikkaus on huomattavasti pienempi toimenpide kuin perinteinen leikkaus, ja sitä käytetään nykyään kaikkien suurten nivelten hoitoon.

TARVE

Mahdollisen nivelen poikkeaman tutkinta alkaa aina sairauden etenemiseen liittyvien tietojen keräämisestä ja niihin perehtymisestä (sairauskertomus), lääkärintarkastuksesta ja yleensä otetaan myös röntgenkuvat. Tarvittaessa hoitava lääkäri määrää lisätutkimuksia: magneettikuvaus (MK), tietokonetomografia (TT) ja ultraäänitutkimus. **Tähystys** on kuitenkin perusteellisin tapa selvittää mahdolliset nivelen poikkeamat.

Tähystämällä voidaan tutkia kaikki nivelen sisäiset rakenteet. Samalla voidaan myös hoitaa vaurioituneet nivelet.

Tähystysleikkauksia käytetään myös esimerkiksi nivelten limapussien, jänteiden ja niiden kiinnityskohtien ja muiden niveliä ympäröivien kudosten sairauksien ja vaivojen diagnosointiin sekä hoitoon.

TÄHYSTYSLEIKKAUSTEN PERUSTEET JA KÄYTTÖ

Tähystysleikkaus on yleisimmin käytetty polvi- ja olkanivelien poikkeamien hoitokeino, ja sitä käytetään yleisesti myös kyynär-, nilkka-, lonkka- ja rannenivelten hoitoon. Menetelmä sopii myös jänteiden ja nivelten limapussien ongelmien diagnosointiin ja hoitoon.

Piirros 2. Artroskooppinen leikkaus

Yleisimmät erilaisten nivelten tähystysleikkausten **syyt**:

- **Nivelkalvon tulehdus**: tulehtunut nivelkalvo poistetaan nivelen sisältä sekä sitä ympäröivästä limapussista;
- **Rustovauriot**: vaurioituneen alueen puhdistaminen ja pienten repeämien korjaus;
- **Irtopalat**: poistaminen;
- **Muiden nivelten osien hoito.**

Nivelten yleisimpiä **tähystysleikkauksia** ovat:

- **Polvet**: vaurioituneen nivelkierukan osittainen poisto ja uudelleen paikoilleen kiinnittäminen, etu- ja takaristisiteiden korjausleikkaukset;
- **Olkanivel**: revenneiden jänteiden korjausleikkaukset, olkalisäkkeen avarrusleikkaukset; olkanivelen epävakauden leikkaushoidot, hauislihaksen jänteen irrottaminen/takaisin paikoilleen kiinnittäminen;
- **Rannenivel**: ranteen kolmiruston repeämien ja nivelsiteiden vaurioiden korjaaminen; ranneluiden ja nivelten korjausleikkaukset;
- **Kyynärnivel ja nilkka**: luupattien ja irtopalojen poistaminen; nilkkanivelen jäykistys;
- **Lonkat**: luupattien poisto, nivelkapselin korjausleikkaukset.

TÄHYSTYSLEIKKAUSTEN SUORITTAMINEN

Tähystysleikkaukset edellyttävät puudutusta ja erityistä, tähystysleikkauksiin tarkoitettua laitteistoa. Toimenpiteet voidaan tehdä nukutuksessa tai selkäydinpuudutuksessa tai paikallispuudutuksessa. Sopiva puudutusmenetelmä määräytyy yleensä suoritettavan toimenpiteen mukaan, ja se valitaan yhteistyössä nukutuslääkärin kanssa ennen toimenpidettä.